

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Naročnina znaša celoletno 25 Din, polletno 12 Din 50 para, četletno 6 Din, mesečno 3 Din. — Posamezna številka stane ----- 1 Din 50 para. -----

ŽELEZNIČAR

Glasilo Saveza železničara Jugoslavije.

Upravništvo in uredništvo v Ljudskem domu, Maribor, Ruška cesta 7. — Dopisi morajo biti frankirani in podpisani. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije ----- poštne proste. -----

St. 8.

Maribor, dne 15. aprila 1923.

Leto XV.

Kongres Saveza.

Na temelju § 16 saveznih pravil, sklicuje uprava Saveza

KONGRES

ki se vrši na binškošči to je 20. in 21. majnika 1923.

Začasni dnevni red kongresa je sledeči:

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev: a) dveh zapisnikarjev; b) dveh overovateljev zapisnika; c) dveh skrutinatorjev; d) treh članov verifikacijskega odbora.
3. Poročila: 1. uprave Saveza: a) tajnika, b) blagajnika; 2. nadzorstva.
4. Organizacija in agitacija.
5. Naša zaščitna zakonodaja in železničarji.
6. Železniška pragmatika.
7. Spomenica kr. vladi.
8. Volitve: a) uprave, b) nadzorstva.
9. Vprašanja in predlogi.

Kongres se vrši v Zagrebu v Petrinjski ulici št. 40, ter se otvori ob 8. uri zjutraj. Po § 16 saveznih pravil imajo pristop na kongres:

S polnim pravom odločevanja:

a) delegati članov, ki se volijo po podružnicah in sicer: na prvih 100 članov eden, in na vsakih nadaljnjih 200 članov po eden.

Manjše podružnice, ki ne morejo poslati lastnega delegata, naj se s sosednjimi podružnicami sporazumejo ter naj pošljejo skupnega zastopnika o čemur odloča upravni odbor Saveza;

- b) člani upravnega odbora;
- c) člani nadzorstva.

Karl Marx.

Dne 14. marca 1883 je v Londonu umrl največji mislec in boritelj za delavska prava, Karel Marx. Marx je bil rojen l. 1818 v Trieru v Nemčiji kot sin visokega državnega uradnika. Prvotno se je mislil Marx posvetiti državni službi, toda njegov temperament in značaj sta mu branila to in je vse svoj življenje posvetil organizatorični vzgoji ter izobrazil bi proletarijata. Za njegovo delo kot revolucionar je bil preganjan iz enega kraja v drugega. Karel Marx je ustanovil znanstveni socializem in on je oče modernega delavskega pokreta.

Za Marxovih časov, bilo je to okoli l. 1848, ko se je začel po celem svetu razvijati moderni kapitalizem, kateremu je bila glavna podlaga parni stroj, ki je postal eno najmodernejših prometnih sredstev, se je začelo delavstvo od strani kapitalistov brezmejno izkoriščati, to tembolj ker so ravno moderni stroji prinesli namesto srečo človeštvu, nesrečo za velike množice ljudstva, ker so poedini stroji nadomestili stotine delavcev, ki so na ta način postali brezposelni ter so bili izročeni na milost in nemilost podjetnikom. Podjetniki so imeli lahko delo, ker delavci niso bili organizirani in se vsled tega niso mogli braniti pred izkoriščanjem. Ker so stroji povzročali brezposelnost, zato je bilo vedno več ljudi brez dela, ali pa so morali delo sprejemati brezpogojno ter za vsako ceno. Deviza podjetnika je bila: ako nočeš ti, imam drugih trideset! In Karl Marx je videl dva svetova in to svet izkoriščevalcev in svet izkoriščanih. Zato se je Karl Marx posvetil edino vprašanju, kako naj se reši delavstvo modernega kapitalističnega suženjstva. Njegove krilate besede: Proletarci vseh dežel, združite se, so še danes sveže tako kot so bile pred 60 letih, da morda še bolj! Ravno danes, po strašni svetovni vojni — katero bi se lahko preprečilo, če bi bili vsi proletarci poslušali ta glas — ima proletarijat dovolj vzrokov, da se združi in ne razdružuje. Svetovna vojna, katero so vprizorili kapitalisti, navidezno iz nacionalističnih vzrokov, v resnici pa iz gospodarskih, ne pomeni toliko poraza za posamezne države, kot za celokupen prole-

S posvetovalnim glasom:

a) odposlanci Glavnega Delavskega Saveza Jugoslavije;

b) odposlanci strokovnih organizacij, ki so včlanjene v Glavnem Delavskem Savezu Jugoslavije.

Vse podružnice se pozivljajo, da glasom saveznih pravil, izvolijo delegate na društvenih shodih za kongres in imena izvoljenih naznanijo centrali v Zagrebu. Pravilnik tozadevno določa sledeče:

§ 51. Ko se objavi sklicanje saveznega kongresa, morajo vsi podružnični odbori sklicati člansko zborovanje (shod), na katerem morajo razpravljati o dnevnem redu in izvoliti delegate za kongres.

§ 52. Nobena podružnica ne more že v naprej vezati roke svojim delegatom in jim naročiti, kako morajo glasovati, temveč vsak delegat ima prosto voljo, da svobodno zavzame stališče napram razpravi.

§ 53. Stroške delegatov nosi polovico savezna, polovico pa podružnična blagajna. Višino dnevnice določa centralna uprava za vse podružnice enako. Vse podružnice in vsi člani Saveza se pozivljejo, da eventualne predloge za kongres vpošljejo centrali pravočasno, da se jih lahko objavi vsak članom. Opozarjamo na 7 točko § 17 pravil, ki se glasi:

Predlogi za kongres se morajo centralni upravi vposlati najmanj 10 dni pred kongresom, v svrhu objavljenja. Pravica delegiranja se bo priznala na podlagi vposlanih obračunov centrali za mesce marec in april 1923, vsled tega pozivljemo vse podružnice, da pravočasno obračunajo.

Uprava Saveza železničarja Jugoslavije.

tarijat brez ozira na zmagovite ali na porazene države. V najbolj zmagovitih državah, v Angliji in Ameriki, se vrši najhujši socialni boj. Saj je ravno v teh deželah danes prezposelnost največja, kar je direktna posledica vojne.

Vse to je Karl Marx predvidel, zato je učil delavce, kako naj se organizirajo. Danes prilajajo gotovi teoretiki, pa pravijo, da Marxov nauk ni več moderen, da je zastarel in da bi ga bilo treba v marsičem revidirati ali spremeniti. Ti ljudje bi menda tudi smodnik iznašli, če ne bi bil že iznajden. Kdor je proti socializmu, ta bo vedno našel nekaj, kar ni prav če tudi nezna ali ne more svojih trditvev utemeljiti. Nočemo s tem reči, da se nebi nikoli niti pika na Marxovem nauku izpremeniti smela. Ampak temelj in stebri tega nauka ostanejo neizpremenljivi, dokler bo današnji kapitalistični družabni red postojal.

Zato proletarci vsi, ročni ali duševni delavci, ki ste izkoriščani, brez razlike združimo se!

Živel razredni boj!

Slava spominu Karlu Marxu!

Železničarske plače.

Draginja narašča od dne do dne. Na trgu so cene vsem živjenskim potrebščinam vsak dan višje. Vsak trgovec, najsi prodaja karkoli, zahteva višjo ceno. Če greš k brivcu, tedaj ga moraš vedno vprašati koliko je zaslužil, zakaj če mu hočeš plačati po stari ceni, tedaj se lahko kaj neprijetnega zgodi. Tako ne smeš v gostilni ali kavarni biti nepreviden in sam delati računa. Čevljar n. pr. pravi vsakokrat, ko neseš čevlje, da ti jih popravi, da pa se je usnje za toliko in toliko podražilo. Dimnikar je n. pr. pred tremi leti računal da je omel štedilnik dve kroni, danes zahteva že 2 Din, in moraš mu dati, on ima svoj tarif, katerega sicer ni noben Korošec podpisal, pa vendar drži. Sam si pa štedilnika tudi ne smeš ometati. Za mleko si v letu 1920 plačal tri krome za liter, danes moraš plačati 12, 14, 16 kron in včasih še več. Pa kmet s tem še ni zadovoljen, marveč pravi, da je to vse še prepoceni. Krompir je bil v letu 1920 po 1.50 kron, se-

daj stane 7—8 kron. Meso je stalo 12 kron kilogram, sedaj stane 80—90 kron in več. To bi bilo tedaj okoli 600—800 odstotkov več. Kako pa je z moko? Če človek o vsem tem misli, mu kar postane temno pred očmi. In kam to vede? Da, imamo vsekakor nekako zaščito ne le zaščito države ampak tudi konzumentov. Saj imamo sodišča, ki sodijo na vijalce. Toda ti se ne morejo ravno pritožiti. Če kuro vkradeš, dobiš lahko dva mesca ali več zapora in si še tat povrh; če pa kot obrtnik ali trgovec slečeš svojega soseda do nagega, pa dobiš samo 24 ur in morda 100 Din denarne globe. Predno se tak proces zvrši, lahko to že stokrat z obrestmi vred pridobiš. Takrat, ko je delavec imel dve kroni na dan, je lažje živel. Cene so bile stalne in trgovec ni mogel za 100 ali 200 odstotkov višje cene postaviti, ker se ga je lahko kontroliralo. Trgovci in obrtniki dandanes lahko žive, ker si oni sami cene določajo; ni jim treba spomenic, to se zgodi na ta način, da pridejo nekega dne skupaj za pol ure pa se zmenijo in se nič ne kregajo. Drugi dan so nove cene že tu. Če ste morda iznenadeni in vprašate, kaj je to in to spet dražje, saj je še včeraj to stalo toliko in toliko! Tedaj se gospod trgovec malo namuzne pa pravi. Da, včeraj je še bilo, ampak danes pa stane toliko. Trgovski gremij je sklenil. Pa kaj hočete? Malo se jezite, ne pomagajte nič, trgovci imajo svoje društvo ali organizacijo. Ali jo imate vi? V našem mestu so vsi trgovci v eni edini organizaciji. Vera in narodnost ne igrajo nobene vloge. Tam so internacionalni! Neštetokrat smo slišali »modre« ljudi govoriti, »češ« kaj nam pomaga večje plače zahtevati, saj bo potem zopet vse dražje in smo zopet tam kje smo bili. Samo trgovci bodo zopet imeli dobiček od tega. No, največji del železničarjev ni od l. 1920 ničesar dobil, drugi pa prav malo, a državni uslužbenci pa tudi niso dobili kaj posebnega in vendar so cene šle svojo pot in danes je taka razlika v plačah in cenah, kot še nikoli. Nam bi seveda bilo mnogo ljubše, če bi cene šle dol namesto gor. Saj papirja ne moremo jesti niti se žnjim oblačiti, in če gospoda »državotvorci« hočejo, naj ukrenejo, da bo tisto razmerje kot je bilo recimo 1. junija 1920.

Vlada bi lahko ukrenila, da bi vsaj tiste vrste blaga, ki se pridelujejo doma, bile ceneje, toda ne.

Italijani, Angleži, Francozi in tako dalje, dobe naše pridelke mnogo ceneje kot mi. Ne glede na to, da so plače v vseh drugih državah večje kot pri nas. Vlada bo morala najti sredstva, za povišanje plač. Stroški bodo ogromni, toda državni uslužbenci in železničarji niso krivi, teh razmer, nasprotno, oni so vedno svarili, toda vlada se ni zmenila za to. Samo ministri in poslanci so si od časa do časa zvišali »dodatke na skupoču« ne po en dinar na dan, temveč po 60 Din in več. Če bi se bilo sproti povišavalo dohodke, tako kakor so naraščali izdatki, bi bila stvar mnogo lažja kot je sedaj. Privatni podjetniki so imeli več umevanja za eksistenco svojih uslužbencev in delavcev, vlada pa se je raje skrila za zakon o zaščiti države. Toda, vsaka sila do vremena. Saj je še mogočni Bismarck rekel, da se na bajonetih ne more sedeti. Najprej dobre razmere v državi, potem pa naj bo z zaščito kakor hoče. Saj državljani ne bodo tako nespametni, da bi bili proti državi, v kateri se jim dobro godi. Če se jim pa ne bo dobro godilo, tedaj pa ne pomaga noben zakon. Če pa že mora biti tak zakon, tedaj pa naj bo za vse državljane, in v prvi vrsti proti sovražnikom ljudstva. Kje so pa ti, to pa vsak dandanes dobro ve.

Naši gospodje mogotci se mnogo okoli po svetu vozarijo, toda ne vidijo menda nič, kako se vlada drugod. Naj si vzamejo vzgled od Čehoslovaške in naj vstvarijo takšne življenske pogoje za železničarje in druge javne nameščence, kakor so tam, pa jim ne bo treba toliko skrbi za varnost »države«. Mi bomo priobčili tu doli par tabel, iz katerih bodo razvideli naši sodrugi, kakšne razlike obstojajo v plačah tam in pri nas. Naj bolje je, če številke govore. One so zanesljive in neizpodbitne.

ki gotovo krvavo zasluženi denar nujno rabijo. Oni menda »lahko« prenašajo prage, tračnice in razne druge »lahke« stvari. Tako je prišlo dne 13. aprila do razprave, ki je trajala od 8. in čez 12. uro popoldne. Pri tej razpravi se je tudi gosp. sodnik prepričal o človekoljubnosti naše uprave. Takoj v začetku je njen zastopnik izjavil, da ravn. ni razpravljalo z dr. Pfeiferjem niti s Hribarjem, najmanj pa z Nahtigalom. Čudna stvar, kaj ne?! Res, čudne stvari se godijo ob volitvah. Potek razprave je šel dalje in je prišlo do zapisnika in plačilne pole, katero je napravil prijatelj delavstva g. Rameli. Dasi je mož delal po svoji najboljši volji, vendar je napravil jako slabo za delavce. Vse kar se ni vjemalo in ni moglo biti, je odgovoril: se ne spominjam več! Tako je bila stvar končana samo za one, ki so tožili za svote do 100 Din in po izjavi g. dr. Šnuderla, je pravda za 14 delavcev dobljena. Pa tudi za druge stoji zelo ugodno.

Potek cele razprave in rezultat bomo poročali. Delavci, vidite, kako se igrajo z nami. Naredimo konec in vstvarimo močno enotno organizacijo, ki bo napravila red!

Dnevne vesti in dopisi.

»Izenačenje«. Kaj je to izenačenje, so se rado vedno povpraševali železničarji zlasti od volitev sem. Radikalni listi so prinesli par dni pred volitvami senzacionalno vest, da bo minister saobračaja zenačil draginjske doklade železničarjem. No in minister je tokrat držal res besedo. Kaj je zenačil? Prečanska mesta, ki so bila preje degradirana na srbske vasi — bila so namreč v tretjem draginjskem razredu kot sela v Srbiji. Sedaj pa pridejo zopet naša mesta v II. draginjski razred. In kakšen je efekt? Efekt je, da dobe vsi uradniki in poduradniki po 2 Din več na dan. Sluge pa ne bode nič! Isti so imeli v tretjem razredu 18 Din pa bodo tudi v drugem imeli 18 Din. Delavci pridejo iz V. in VI. v III. razred in bodo imeli 15 Din oni iz tretjega v drugega bodo imeli 17 Din in rokodelci, ki imajo 20 let službe dobe tri Din več. Uradniki dobe stanarinsko dnevno doklado od 2—23 Din. Tisti, ki največ ima, bo dobil največ in tisti, ki ima malo več kot nič, bo dobil — nič! Uslužbenec bo dobil 5 Din mesečno, uradnik pa 23 dinarjev dnevne stan. doklade! Delavci po sploh lahko stanujejo za plotom! Na drugem mestu objavljamo plačilni red iz čehoslovaške. Tam imajo takozvano krajevno doklado, ki stanarino deli na 4 razrede in sicer 100, 90, 80 in 70 odstotkov. To pa dobe vsi železničarji in to je pravično.

Kazen radi prekoračenja osemurnika. Naši delodajalci se trudijo, da bi dokazali, kako nemški delavci prostovoljno delajo dve uri dnevno zastonj za državo in se čudijo, kako so naši delavci nepatrijotični, ker nočejo več kot 8 ur dnevno delati ne za kapitaliste in ne za državo in za nikogar, ker smatrajo da v osmih urah storijo dovolj za vse potrebe družbe. Kako so ti naši kapitalisti lagali s svojimi poročili o podaljšanju delovnega časa v Nemčiji, smo mi vedno povdarjali in to povdarjamo tudi danes: Res so nemški kapitalisti napeli vse sile za podaljšanje delovnega časa. Toda nasprotno temu je nastal odločen odpor socialistično organiziranega delavskega razreda, ki je nasprotno zahteval od države, da se vsaka kršitev osemurnega delavnika po zakonu kaznuje. Delodajalci so proti tej delavski zahtevi vodili energičen boj, toda oni so končno podlegli, ker je pritisk organiziranega in socialistično izoliranega delavskega razreda bil močnejši, pa je država morala izdati naredbo o kaznovanju prestopkov osem-urnika. Delavski razred Nemčije vodi sedaj nadaljno borbo, da državo prisili, da spremeni to naredbo v zakon, ter ga izvede. A istotako vodi borbo proti vsem delodajalcem, da v kali zatre vsako misel na podaljšanje delavnega časa. Naj bi si naši sodrugi vzeli nemške delavce za vzgled!

Zdravnik ali konjederec! V Virovitici se nahaja neki železniški zdravnik po imenu dr. Žmagac. Mnogi železničarji se nam pritožujejo, da jih ne priznava bolnim tudi tedaj ne, ko se niti ganiti več ne morejo. Tako se zgodi, da so železničarji res bolni, ker ne morejo delati ampak ne dobe nobene podpore; razen tega so v nevarnosti, da zgube službo, ker jim »zdravnik« pravi, da lahko delajo, a oni v resnici ne morejo delati. Dr. Žmagac je mlad človek, pa je verjetno, da je on v vojni, ko se je z ljudmi grše postopalo kot z živino, se naučil tako z vojaki postopati in sedaj misli, daje treba s to prakso pri železničarjih nadaljevati. To-

da ne verjamemo, da bo s tem postal slaven zdravnik, zato bi bilo v njegovem interesu, da bi se zavedal, da so železničarji tudi ljudje in sicer tisti, ki največ trpe in bi radi tega moral več obzira imeti do njih. To smo prevedli iz našega hrvatskega glasila. Ta slavni dr. Žmagac bi lahko našel tudi pri nas vernih posnemalcev. Tako je pred nedolгим časom bol podoben slučaj v Rušah z enim vrhstavnim delavcem, ki je trpel na hudi naduhi in ni mogel absolutno takozvanega »lahkega« dela opravljati, to se pravi osem ur dnevno s krampom kopati ter prage in tračnice prenašati. Mož je nekoliko mescev ležal, končno pa ga je gospod zdravnik poslal v Ljubljano k g. dr. Geigerju v takozvani nadpregled. Seveda ga je g. Geiger spoznal za simulantu ter ga spodil. Mož je prišel domov, toda delat ni mogel iti, marveč je šel v — postelj. Ko mu je postalo posebno slabo, tedaj je šla soproga po gospoda železniškega zdravnika, ki je prišel k njemu na dom, toda ne več kot železniški zdravnik marveč kot privatni. Seveda mu je ubogi revež moral obisk plačati. Pri tej priliki je g. dr. spoznal progovnega sužnja za nevarno bolnega, kar pa preje ni hotel kot železniški zdravnik storiti. Pri tej priliki ga je žena delavčeva prosila naj mu da pismeno spričevalo, da je res težko bolan. Toda g. doktor tega ni storil, rekel je, da tega ne sme! Sedaj se je bal g. šefzdravnika, ki stoji na stališču, dokler železničar ni podoben skeletu, toliko časa ni bolan! In gosp. dr. Geiger rad daje drugim svojim polegom, ki v praksi gotovo ne zaostajajo za njim, lekcije, ako ne pazijo in puste ljudi »simulirati«. Ne bomo zahtevali od zdravnika nemogoče stvari. Pri vsej praksi se lahko včasih zmoti, zlasti kar se notranjih bolezni tiče. Saj ni, da bo mogel vsakega človeka znotraj videti, za to pa mora seveda nekaj verjeti in g. dr. Geigerju so se tudi takšne »entgleisunge« večkrat zgodile, zlasti v vojnem času, da je pustil ljudi, ki so trpeli na verižniški bolezni, da so po 2, 3 in 4 mesce »bolehal« pa pridno kupčije izvrševali, med tem, ko so ravno oni, ki niso niti vinarja »zaslužili«, morali včasih slišati levite če so bili po 8 ali celo 14 dni v bolnem stanju. To konstatiramo, ne da bi imeli namen niti gospodu šefzdravniku niti tistim srečnim, ki so si znali rešiti položaj, četudi so se včasih zaničljivo onim rogali, ki niso bili tako »brihtni« kot oni. Vedeli smo, da zdravnik ni namenoma podpiral njih špekulacije. Ali danes sedi gospod šefzdravnik na visokem konju in ni več zmotljiv in daje lekcije ne le bolnikom, marveč tudi starim zdravnikom. Včasih je seveda »entgleisunga«, pa to nič ne de, ampak kadar je človek že skelet, takrat je gotovo bolan!!

Ako te kdo udari na desno stran lica, nastavi mu še levo! Tega svetopisemskega nauka so se pri zadnjih skupščinskih volitvah držali mnogi delavci in žal v veliki meri tudi železničarji. S tem so postali, morada nehote svoji lastni sovražniki in sovražniki onega, kar jim je najdražje na svetu, t. j. svojih žena in svojih otrok. Kdor je sit kruha, ta se lahko prepira za razna državno-pravna vprašanja, in ni se mu treba bati, da ne bi radi tega imel na velikonoč svoje običajne potice in drugih dobrot, mnogokrat celo v preobilni meri. Nikdar niso morda kapitalisti srbski, hrvatski in slovenski, s takšnim tekom zavživali svoje velikonočne potice kot so jo letos. Saj so jim viničarji in mnogi drugi trpini prinesli pirhe v podobi kroglic. Tudi gospod župnik so peli z veliko večjim naglasom svojo Alelujo in požegnali tistim, ki so imeli kaj prinesti. Kaj je pa delavec letos nesel k žegnu? Morda še nikdar ni imel proletarijat tako žalostne velike noči, kot jo je iml letos. Jugoslovensko delavstvo, namesto, da bi skušalo vstati iz socialno-političnega groba in se otresti gospodarske sužnjosti, je storilo obupen čin, ki je podoben samomoru, s tem, da je izročilo vso moč svojim izkoriščevalcem, kapitalistom. 80 odstotkov je delavstva in kapitalisti so dobili 99 odstotkov mandatov. In kje so vzroki temu? Prvi in glavni vzrok je pri delavstvu samem in sicer v tem, da se je pocepalo. Razni demagogi so ga prevarili kazoč mu drugo pot, po kateri bi se naj prišlo mnogo hitreje do cilja. In trpeče delavstvo se je dalo zbegati ter se pustilo v zagato, iz katere vodi samo ena pot to je — nazaj. Karl Marx je pokazal proletarijatu pravo pot, ki je sicer nekoliko daljša toda zato neizgrešljiva. Te volitve so jasno pokazale, kakšna škoda je za delavstvo, če ni razredno zavedno in ne zna razločevati prijatelja od sovražnika. Pokazale pa so tudi da je samo majhen korak od takozvanega laži-

komunizma do najreakcionarnejšega klerikalizma. Vse kar je bilo od pred vojne trdnega ter razredno izoliranega, je ostalo zvesto načelom marksizma. In vse ono, kar je pridrvelo po prevratu v proletarske vrste, je tudi hitro obrnilo hrbet socializmu. Vsi oni elementi ala Nahtigal, ki so druge pomandrali pod seboj ter si s komolci napravili pot do prve vrste, so tudi proletarijat izdali ali ga vsaj skušali izdati. Naj se starim borcem očita, kar se hoče, morda so zakrivali to, da niso znali slediti duhu časa, ali nepoštenega se jim vendar ne more ničesar dokazati. Če bi bilo delavstvo samo sebi ostalo zvesto, tedaj se nebi moglo zgoditi, da bi večerajšnji »komunisti« volili danes Radiča ali celo Korošca. Če vprašaj mlajšega železničarja, kaj je volil klerikalce, ti da odgovor: »Zato, da bomo videli kaj bo Korošec za nas storil.« Če bi to bil kak novi mesija, ta Korošec in ga ne bi že poznali, tedaj bi naj že bilo, toda ravno dr. Korošec je prišel z največjim bičem. Res je sicer, da so pod njegovo vladob dobili železničarji nekako zvišanje draginjskih doklad. Ali najprvi čin Korošca je bil, da je uničil protokol sporazuma in izdal zloglasni privremeni pravilnik, s katerim je marsikaj poslabšal, tako n. pr. dopuste, in čezurno odškodnino za nastavljeno osobje in odpravil vsako zastopstvo osobja, ki je bilo predvidjeno v protokolu sporazuma. Korošec je raje pustil 14 dni štrajkati, kot bi se bil pogajal z zastopniki osobja in je vrgel preko 3000 železničarjev na cesto ter dovolil na nje strejati. Noben minister ni železničarjem storil toliko gorja kot ravno gospod dr. Korošec. Draginjske doklade je dovolil iz strahu železničarjem, ker je videl železno vstrajnost železniškega osobja. Izkušenj je torej bilo dovolj in vendar so šli železničarji še enkrat na led! Naj si železničarji dobro zapomnijo, da bodo klerikalci njih interese izdali, izdali preje trikrat, ko bo petelin zapel enkrat!

Denuncijanti! Ker železničarji »Zvezo« vedno v večji meri zapuščajo, zato tudi »Zveza« obrača železničarjem hrbet in se oprijemlje poslov, ki so najmanj železničarski. Zvezarska gospoda je začela igrati čimdalje bolj nedostojno vlogo, ki si jo je sploh mogoče misliti s tem, da denuncira revne in izmučene železničarje. Kot najboljši dokaz zato nam služi njih lastni organ: »Jugoslovanski železničar«, ki je dosedaj to svojo vlogo vršil bolj zvito in prikrito, ampak v številki od 20 februarja t. l. se je čisto do nagega razgalil pod naslovom: »Odločno protestiramo« ne zahteva nič več, kot, da se nekoliko desetih železničarjev takoj iz službe odpusti ali pa upokoji, samo radi tega, ker so kot jugoslovanski državljani bili ostali v službi na povojnem italijanskem ozemlju in kot takšni bili od Italijanov skozi dalj časa neusmiljeno trpinčeni in zapostavljeni. Trpeli so kot sužnji, ne da bi bili kaj zakrivali. Razume se, da so nešteto krat prosili in zahtevali, da se jih prestavi tja, kamor so pristojni, to je v Jugoslavijo, v pričakovanju, da bodo imeli tukaj v svojem rojstnem kraju končno mirno življenje. Nobeden ni pričakoval, da se mu te prošnje ne bi izpolnilo. Najmanj pa je pričakoval, da bo v svoji »domovini« zadel na sovražnike. In najmanj so ti ljudje pričakovali, da se bo našla organizacija, ki se sicer rada pobaha, da »ščiti« interese železniškega osobja, a se nasprotno izkaže kot sovražnica tega osobja. Namesto, da bi jim šla na roko ter jim pomagala pri preseljevanju itd. ter jim skušala olajšati njih nezno stanje, jih skuša denuncirati kot »nemčurje« in brezdomovince in podobno, kar bi pač bolj vplivalo, da bi se jih še bolj upropastilo. To sramotno vlogo proti železničarjem igrajo zvezarski kolovodje brez vsakega sramu. Njim ni glavno to, če je kdo dober železničar, če ima vsa prava, ki mu gredo itd. Stvarni položaj železničarjev je za zvezarje samo objekt za demagogijo in fraze, da najdejo za svoj nepotreben obstoj opravičilo. Sreča je, da se zvezarskim frazam, vedno manj verjame in mi smo globoko prepričani, da ni več daleč čas, ko jih bo hudič vzel popolnoma, ker noben poštenjak ne more z njimi delati. Da jih bo čim prej konec, bo velika sreča za vse železničarje zakar skrbe v pretežni meri oni sami. V istem članku pravijo: »budno bomo zasledovali to importno akcijo protinarodnega življa in se poslužili vseh sredstev (tudi denuncijacij) da jo onemogočimo.« Torej »Zveza« neha biti samo »strokovna« železničarska organizacija. »Zveza« prevzema že čisto policijsko službo za denunciacije vseh tistih poštenih železničarjev, ki ne trobijo v njen rog. Bolj nizko res niso mogli pasti! Pozivljamo vse razredno zavedne železničarje, da pridno delajo na či-

ščenju še postoječe zvezarske mlakuže ter da se organizirajo v organizaciji, ki štiti njihove interese brez ozira na narodno, versko ali politično pripadnost, v Savez železničarjev Jugoslavije.

Objava št. 271. Pod številko 46.368 od 26. novembra 1920 l. Ravnateljstvo državnih železnic Beograd objavilo je sledeče: § 1 a. Stalni in začasni uradniki, poduradniki in sluge; b) pomožno osebje, uradniki, poduradniki, pripravniki, rokodelci itd. so samo stalni t. j. če služijo več kot eno leto, imajo pravico na legitimacije za vozne ugodnosti. Med tem, če tudi je ta objava stalno v veljavi, se nam vendar osebje beogradskega ravnateljstva pritožuje, da se tam delavcem krati te predpisane pravice. Beogradsko ravnateljstvo bi dobro storilo, če bi se za to zanimalo.

Ptuj. Neodvisna strokovna organizacija je poslala tudi nam svojo okrožnico, s katero skuša cepiti našo organizacijo. V celi tej okrožnici je samo en resničen stavek, ki pravi da je razcepljenost, ki vlada danes med železničarji tudi eden izmed glavnih vzrokov naše današnje bede. Mi to dobro vemo, zato smo v naši organizaciji edini kot en mož in bomo prepovedali dostop vsem, ki pravijo hinavsko, da je hudo, ker smo tako razcepljeni, a prihajajo na novo cepiti. Tisti ki nam pošiljajo to okrožnico so razbili našo nekdanjo tako močno železničarsko organizacijo, zato naj nas pustijo za vedno pri miru. V njihove vrste si želi k večjemu kak radikalec, ki bi hotel biti poslanec, a takih ljudi pri nas ni. Zato iz neodvisne moke pri nas v Ptuj ne bo kruha. — Železničarji.

Ptuj. Dne 26. februarja se je vršil v Ptuj velik železničarski shod z dnevnim redom: Protest proti zavlačevanju rešitve železničarskih zahtev. Shod se je vršil v prostorih gostilne pri »Pošti«, ki ga je otvoril ter mu predsedoval sodr. Vodovnik, predsednik podružnice. Poročal je sodrug Pongračič o položaju železničarjev, ki je od dne do dne slabši. Za tako mizerijo nosijo odgovornost vse meščanske stranke, ki cel čas niso posvečale železničarskemu vprašanju nobene pažnje. Med tem, ko se je reševalo kot nujno: vprašanje žandarjev, vojske in policije, se je železničarsko vprašanje puščalo popolnoma na stran. Da še več. Vladajoča buržuazija misli, če je vprašanje žandarjev rešeno, da je s tem tudi obnem železničarsko rešeno. Resničen položaj železničarjev je danes tak, da oni dobesedno umirajo od gladi in pomanjkanja. Seveda so tudi temu železničarji sami veliko krivi, to pa tisti, ki nimajo smisla za organizacijo in kot takšni niso sposobni, da bi se mogli uspešno boriti za svoje pravice. Da preneha nečloveško postopanje z železničarji od strani vladajoče buržuazije, je njuno potrebna organizacija in razredna vzgoja železničarjev, da se jih tako pripravi za uspešen boj. To je edino prava pot, po kateri morejo železničarji priti do zaželjenega cilja, t. j. do zboljšanja svojega gmotnega položaja. Na predlog sodruga Vodovnika je bila sprejeta resolucija s katero se od prometnega ministra zahteva, da predložene zahteve odobri in da se s povišanjem prejemkov položaj železničarjev zboljša. Sklenjeno je bilo, da se resolucija pošlje naravnost na prometno ministrstvo, na kar je bil shod zaključen.

Poljčane. Tukajšnji gospod revident progovni mojster Rottman je zaradi svojih burk na daleč znan, posebno radi »pristine narodnosti«. Bil je že oštet v časopisju, pa zaman; on se le za 14 dni pobiljša, češ, sedaj je pa že dobro! Ta le gospodek misli s svojim nacionalizmom vse prevladati, ne samo železničarje, ampak vse ljudi, kakor da bi bil poglavar v Poljčanah. Svojo službo opravlja zano z lesno trgovino; on je nekak podjetnik, ki les za družbo prevzema in na režijski račun za železnico pošilja. To traja že čez dve leti, vagon za vagonom na račun, kakor da gre za železnico. Kako to, da nihče ne pogleda v te razmere. Raznovrstni protokoli, ki jih je imel z železničarji zaradi šikaniranja so kar izginili. Pred kratkim si je dovolil ta gospod celo turnus čuvajev na Ponikvi reducirati, kar ga prav nič ne briga, ker je zato nekdo drugi merodajen. Sicer pa ima tozadevno ravnateljstvo za odločati, ne pa kaki revident III. razreda. Ta gospod se ponosno trka na narodno naprednost zato pa s svojimi uslužbenci istega naroda po suženjsko postopa, kakor v starem veku za časa desetine in tlake. Vprašamo gospoda velikaša, kako mu je zadnjič kaj ugajalo v »ostilni pri Damšetu, ko je goste kritiziral vsled preobilo zavžite božje kaplice ter radi nadlegovanja bil pri vratih na prosto postavljen, da je v veži zrak srkal ter

zraven s spodnjim delom telesa dobrega boga hvallil, ker so bile noge prešibke. Prihodnjič več. — Fant iz Fare.

Zedinjenje železničarjev Združenih držav. Dne 17. novembra 1922 se je vršila v Chicagu seja odborov Železničarske zveze severoamerikanske in amerikske federacije železniških delavcev, v kateri je bila sklenjena fuzija obeh zvez. Sklep mora še biti po članih odglasovan. Ker je pa gotovo, da se bo 99 odstotkov članov za zedinjenje izreklo, radi tega je to glasovanje samo formalnost. Medtem bodo obe organizacije imele skupno upravo in od 1. decembra nastopajo kot ena edinstvena korporacija. Glasom pravil, se nova organizacija postavlja na stališče industrijske enotnosti. Ker se je organizacija po poklicih, ki imajo v modernih razmerah za posledico, prepire, cepljenja in desorganizacijo, preživela, je prvi korak k zedinjenju organizacije po industrijah. Nova federacija, ki se imenuje »Amalgamated Railway Worker« (Zedinjeni železničarji) šteje 150.000 članov. Ker je cilj pokreta industrialno zedinjenje, se račun, da bodo kmalu sledile nadaljne priklopitve. In pri nas v Jugoslaviji?

Kaznjenci ali delavci? Obratno ravnateljstvo južne železnice skuša pri vsaki priliki ali izzivati ali omalovaževati železničarje in delavce, ki so podrejeni oblastnim gospodom pri ravnateljstvu. Zadnjič smo priobčili izjavo, ki so jo morali delavci podpisati za prejeta miloščino, in so se na ta način v svoji bedi odrekli zaslužku, ki bi ga jim morala uprava južne železnice izplačati po zakonu za čas izprtja. Te dni so prejeli delavci izkaznice za prejeta orodje in v svoje največje začudenje so se uverili, da so izgubili svoje ime; na dotični legitimaciji stoji samo še zapisano: delavec št. 30 ali št. 40, 58 itd. Torej uprava južne železnice je prepričana, da so delavci, ki stoje v njenih delavnicah samo še stroji, ki jih je treba zaznamovati s številkami. Delavci bi si morda priborili svoja imena, upoštevanje s strani kapitalističnega delodajalca in spoštovanje do dela, če bi stopili v organizacijo. Sicer bodo številke ostale in rekli bomo n. pr. kaznjenc št. 10 v delavnici južne železnice. — Morda je pa kak gospod prisostvoval vprizoritvi Rossomovih Universalnih Robotov in se mu je zazdelo, da človeške stroje, ki molče in delajo kar se jim ukaže lahko takoj s številkami označi; ker smo pa še daleč od »popolacije«, se bodo tisti, ki pri vsaki priliki izzivajo prepričali, ker bodo morali računati s številom — toda organiziranih ljudi!

»Neodvisni.« Agitator neodvisne strokovne organizacije je prišel pred tednom v Maribor in je našel v delavnici južne železnice nekaj ljudi, ki jih je pridobil za »neodvisno« železničarsko organizacijo. Zakaj smatrajo »neodvisni« za potrebno, da postavijo svojo organizacijo tam, kjer je delavstvo organizirano v razredno-bojni organizaciji »Saveza železničara Jugoslavije«, bodo sami pojasnili najlažje. Ugotovimo samo lahko, da so vstopili v novo organizacijo tisti, ki so pri volitvah pomagali buržuaziji (radikalcem) in dezertirjem iz proletarskih vrst, ki torej v razredni organizaciji nimajo mesta. Tak pojav socialističnemu gibanju more samo koristiti, »neodvisni« se bodo o tem prepričali. Ustanovljati nove organizacije, kjer ni zato nobene potrebe, se pravi razbijati, pa ne združevati, to smo hoteli »neodvisnim« povedati!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V zadnji številki smo priobčili dopis nekega hrvatskega sodruga kretničarja, ki je opisal neznosne gmotne razmere železničarja, zlasti onega z večjim številom otrok. V dopisu so bile nekatere netočnosti, ki jih pa sicer uredništvo ni prezrlo, vendar smo dopis priobčili, kakor je bil že preje priobčen v hrvatskem »Železničarju«. Prvič pri železničarjih ne pride, v kolikor smo poučeni, maksimaliranje v poštev. Drugič — in to je ravno nekatere sodruga posebno razbrilo — cena sladkorju ni več danes 15 Din kilogram, marveč 25—27 Din. Tudi masti se sedaj nikjer več ne dobi po 17.50 Din marveč stane okoli 40 Din. V katerem kotu naše ljube domovine živi tisti »srečni« železničar, ki dobi sladkor po 60 K ozir. mast po 70 K kilogram res ne vemo. Ker smo pa svoječasno čitali v »Jutru«, da bo g. minister dr. Žerjav — sedaj v penziju — dobavil državnim uslužbencem toliko in toliko vagonov sladkorja in masti po polovični ceni, zato smo mislili, da se je ta čudež vendar kje zgodil. Ako pa to ni bilo, tedaj je pač dotični sodrug moral tisti članek spisati takrat, ko so bili še boljši časi.

Arbeiter als Förderer der Betriebswirtschaft.

In Amerika gibt es Firmen, in denen die Mitarbeit der Arbeiter an der Verbesserung des Produktionsvorganges seit mehr als zwanzig Jahren gepflegt worden ist. Viele dieser Firmen unterhalten ein eigenes »Vorschlagsbüro« für Verbesserungsvorschläge, die aus den Reihen der Arbeiter kommen. Wenn man die Inhaber solcher Firmen fragt, ob die Unterhaltung eines solchen Büros mit einem Stab von Beamten nicht ein Luxus sei, so erhält man immer wieder die typische Antwort: »Das macht sich bezahlt!« So hören wir, dass im Jahre 1921 in einem Werk 80.000 Vorschläge von Arbeitern eingereicht wurden, von denen 30.600 angenommen wurden. Ein grosser Teil dieser Vorschläge bezieht sich auf die Verbesserung des Herstellungsverfahrens, ein anderer Teil auf die Verbesserung der Apparatur und des Zusammenarbeitens der Arbeitskräfte.

Das Vorschlagsverfahren ist in den grösseren Betrieben so organisiert, dass in jeder Werkstatt besondere Briefkästen und Vorschlagsformulare bereitgestellt werden, auf denen die Arbeiter die Vorschläge schriftlich einreichen. Die Briefkästen werden täglich geleert. Das Vorschlagsbüro registriert die Eingänge und leitet sie zur Begutachtung an den Betriebsleiter weiter. Erscheint die Anregung beachtenswert, dann geht sie an einen Ausschuss, in dem oft auch die Arbeiter Sitz und Stimme haben. Annahme oder Ablehnung der Vorschläge wird den Antragstellern schriftlich und im Falle der Ablehnung mit einer näheren Begründung zugestellt. Für die Vorschläge werden Belohnungen ausgesetzt, entweder in Geld oder in der Form ehrenvoller Erwähnung, aber auch in der Form des Aufrückens in eine höhere Stellung. Die gewöhnlichen Vorschlagsziele sind: Verbesserung des Herstellungsverfahrens der Maschinen und Apparate, Vergrösserung der Erzeugung und Leistungsfähigkeit, harmonische Zusammenarbeit, Verbesserung der Arbeitsbedingungen, Ersparnisse jeder Art an Zeit, Anstrengung, Stoff und Kraft, Unfallverbeugung und Erhöhung der Sicherheit.

Die »Soziale Bauwirtschaft«, der wir diese Mitteilungen entnehmen, empfiehlt den Grundgedanken dieses Vorschlagsverfahrens unter Vermeidung seines kapitalistischen Einschlags zur Betätigung innerhalb der Bauhütten. »Jeder Verbesserungsvorschlag, der in unseren Bauhütten gemacht wird, kommt der Gesamtheit der Mitarbeiter zugute. Die Mitarbeiter unserer Bauhütten sollten mit kritischen Augen den Produktionsvorgang in den Bauhütten betrachten und ihre Verbesserungsvorschläge dem Betriebsvorstand unterbreiten, der dann seinerseits wieder in mindestens vierteljährlich abzuhaltenden Betriebsversammlungen vor der Gesamtheit der Belegschaft des Betriebes über die angenommenen Vorschläge Bericht zu erstatten hätte.«

Das gleiche gilt auch für andere gemeinwirtschaftliche Betriebe und — mit gewissen Beschränkungen — selbst für kapitalistische Betriebe. Wo die Arbeiterschaft es durch eigene Anregungen ermöglichen kann, dass mit gleichem Aufwand von Arbeitszeit, Anstrengung, Material und Strom eine erhöhte Produktion erreicht wird, verteidigt sie am besten den Achtsturentag. Im demokratisch geleiteten Betrieb, der allein für solche tätige Mitwirkung der Arbeiterschaft in Frage kommt, bleibt den Betriebsräten die Aufgabe, einer Verschlechterung der Arbeitsbedingungen und Entlassungen entgegenzuwirken, die hie und da mit der Einführung ergiebiger Arbeitsmethoden verbunden sein könnten.

Der 1. Mai muß der Erweckung des jugoslawischen Proletariats dienen. Der 1. Mai muß unter dem Zeichen der Organisation des Widerstandes gegen das angreifende Kapital stehen. Wir müssen den Angriff zurückschlagen, auf den Schlag mit einem Gegenschlag antworten, auf die Offensive mit der Gegenoffensive.

Zu diesem Zwecke muss sich die Arbeiterklasse vor allem zu einer einheitlichen Kampfmass zu sammenschliessen

Izdajatelj: Savez železničara Jugoslavije. — Odgovorni urednik: Smasek Franc. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru.